

Børnene, kun kræver ordret Gengivelse af en Del lettere Skriftsteder og senere samtaler med Børnene om Indholdet af den lærte Lektie, saa forlanger man ikke noget uoverkommeligt af jævnt begavede Børn i Retning af Udenadslæren, og saa behøver en Undervisningstime med Lærebogen som Grundlag slet ikke at blive aandløs og kedelig. — „Ordret Remselæren“ er paa Forhaand bandlyst af enhver samvittighedsfuld Lærer eller Lærerinde.

De fleste af disse vil sikkert være enige med A i, at man kunde trænge til en Lærebog, der paa en heldig Maade kunde afløse Balslevs, og (hvad A rigtignok synes at benægte) flere Skolemænd har gjort Forsøg i den Retning bl. a. ved at udgive Bibelhistorier, der knyttede Lærebogens Stof til selve Religionshistorien. Med Hensyn til disse Bøgers Anvendelighed har jeg ingen personlig Erfaring; hvorimod jeg mener, at Balslevs Lærebog godt kan bruges uden at misbruges.

A foreslaar at lade Luthers lille Katekismus træde i Stedet for Lærebogen. — Jeg kan ikke se det ønskelige heri. A vilde slet ikke derved undgaa det anførte: „Vand gør det vistnok ikke osv.“, da det netop er hentet fra Luthers lille Katekismus. Jeg maa give hende Ret i, at Sproget i dette Stykke saa vel som i de fleste af Luthers Forklaringer er saa knudret og forældet, at Børnene trænger til en Ekstraforklaring for rigtig at begribe, hvad der egentlig har været Luthers Mening; men netop derfor kan jeg heller ikke ønske den som Stedfortræder for Balslevs Lærebog, der dog har Forklaringer, som er lettere tilgængelige for Børnene end Luthers.

Hvad angaar Udtrykkene: „Okse, Asen, Svend, Pige“ efter „Hustru“, saa ved jeg ikke rigtig, hvorledes vi skal undgaa dem, saa længe vi lærer Børnene de 10 Bud, hovedsagelig som de findes anførte i det gamle Testamente. Jeg er bange for, at vi atter vil støde paa dem i en ny Lærebog, med mindre man vil slaa 9de og 10de Bud sammen til eet, der maatte hedde: „Du skal ikke begære.“ Saa blev man jo fri for de anførte — i vor Tid temmelig uheldige — Eksempler.

Enhver Fader eller Moder, hvis Barns Religionsundervisning foregaar paa en saa uheldig Maade, som Tilfældet er med A's lille Pige, bør naturligvis skride ind for at faa dette Forhold forandret; men jeg tror uægtelig, at A fægter lidt mod Vejrmoder, naar hun fremstiller Sagen som et Udtryk for den gængse Undervisning i vore Skoler.

K. B.

Vore Pigebørn.

Fortsættelsesskoler i Tyskland, Svejts og Østrig, Beretning om en i 1897 foretagen Stipendiarejse af Anna Holsen.

II.

Hvad der mest falder i Øjnene ved Pigernes Fortsættelseskursus er den omhyggelige Undervisning, man giver dem i Hygiejne og Pædagogik. I Stuttgart f. Eks. gaar denne Undervisning op igennem flere Klasser. For de praktiske Øvelsers Skyld har Skolen sin egen Børnehave. Derimod er Husholdningslære et udelukkende teoretisk Fag, sandsynligvis fordi Læreren deri efter gammel slet tysk Skik er — en Mand. I München derimod har en Dame, Helene Sumper, baade planlagt og personlig gennemført hele Undervisningen. Vi gengiver et Stykke af Frk. Holsens Beskrivelse heraf:

I huslig Økonomi foretog Frk. Sumper en Repetition, af hvad der tidligere var gennemgaaet, for at give mig et Indblik i, hvor meget Stof, der toges med i dette Fag, og for at jeg tillige kunde danne mig en Formening om det Udbytte, Eleverne havde haft af Undervisningen. Repetitionen blev foretaget uden nogen Forberedelse hverken fra Lærerindens eller Elevernes Side.

Emnet var *Boligen*. Eksaminationen gik Slag i Slag. Lærerinden stillede korte, greie Spørgsmaal, hvorpaa Eleverne i Regten gav længere sammenhængende Svar. Hun indlod sig ikke paa Forklaringer; stod en Elev fast, gik hun uden videre til den næste. Paa den Maade fik hun en hel Del Spørgsmaal besvaret i Løbet af Timen, og Resultatet var særdeles tilfredsstillende.

Eks.: Hvilke Fordringer bør stilles til en sund Bolig? Tør, lys o. s. v. Hvad sker, hvis den er fugtig? Mug o. s. v. Hvad er Mug? Hvilke Betingelser, for at den skal trives? o. s. v.

Undervisningen maa nærmest kaldes anvendt Naturhistorie og Naturlære. Saadan som den var taget her, er Forudsætningen, at Naturfagene i Folkeskolen har haft tilstrækkelig Tid og har faaet en grundig Behandling. Det interesserede mig derfor ogsaa at høre Naturfagsundervisningen i Folkeskolen, og Frk. Sumper var saa venlig at indbyde mig til sin 7de Klasse.

Af stor Interesse var den Samling af Anskuelsesmidler, som Frk. Sumper havde i sin Klasse og under sin Varetægt, men som nok betragtedes som en Slags Fællesejendom, der gik i Laan til Fortsættelsesklasser i andre Skoler. Samlingen bestod for Størstedelen af Genstande, der var skaffede til Veje til den tidligere nævnte Udstilling i 1896. Dels gennem Billeder, dels gennem Modeller var fremstillet Boligens. Ildstedets og Belysningsredskabernes kulturhistoriske Fremskridt, for Eks. fra Hulen til det moderne Vaaningshus, fra Tyristikholderen til elektrisk Lys. En fuldstændig opredt Normalseng i Miniatur fandtes ogsaa. Som Anskuelsesmidler ved Undervisningen i Barnepleje havde Frk. Sumper ladet forfærdige et fuldstændigt Sæt Barnetøj til et nyfødt Barn. Plagene havde næsten normal Størrelse. En meget stor Dukke var ogsaa anskaffet, for at Eleverne kunde have Anledning til at anvende Plagene.

I *Opdragelseslære* var Frk. Sumper netop færdig med Gennemgaaelsen af Barnets legemlige Udvikling og skulde gaa over til den aandelige.

Hun begyndte med at fremholde Vanskelighederne ved at faa Tag i og forstaa det aandelige Livs Udvikling og omtalte derefter de Ligheder, der frembyder sig i Udviklingen af det legemlige og aandelige Liv.

L.: Det legemlige Livs Hovedfunktioner? Eleverne nævner disse. L.: Det legemlige Livs Hovedorganer? Disse nævnes. L.: Hvad bør en Moder give Agt paa med Hensyn paa Barnets legemlige Pleje? Eleverne: Barnets Skrig, Søvn, Ansigt, Farve, Bevægelser, Lemmer, Tale. L.: Hvilke Iagttagelser har du gjort med Hensyn til Barnets aandelige Liv i de første Uger? og du? og du? Alt interesserer mig, ethvert lille Træk kan benyttes for at forklare, hvad der foregaar.

De unge Piger kommer nu med deres forskellige Iagttagelser. Interessen er stor; Øjnene lyser, det er lige som en ny Verden aabner sig for dem. De begynder at ane, at der ligger noget til Grund for alt, hvad de har set og hørt af de smaa uden før nærmere at tænke over det.

L.: Det aandelige Liv har ogsaa Organer — optager noget i sig, der undergaar en Forandring. Hvordan hører? ser Barnet?

Ørets Bygning repeteres. Herefter gennemgaaes Synsprocessen. Anskuelsesmiddel — et Glasøje. Lærerinden gør opmærksom paa Forskellen mellem „Empfindung“ og „Wahrnehmung“ (Fornemmelse og Iagttagelse).

En Hjerneskal i flere Dele med alle Sømme forevises. Hjernens Funktion omtales.

Til Slut Sammenfatning af Timens Stof: 1. Det aandelige Livs Betydning i Forhold til det legemlige. 2. Lighed mellem begge. 3. De forskellige Organer.

De unge Piger har lagt for Dagen saa mange og sikre Kundskaber i Menneskets Naturhistorie, at det har været en Fornøjelse at høre dem, og det gode Indtryk forstærkes derved, at alt, hvad de kender, kan de udtrykke sig om i sammenhængende Sætningsforbindelser og i et godt Sprog.

I *Modermaal* var netop gennem-

gaaet Voss's Digt: Den syttiaariges Fødselsdag.

Eleverne læste Digtet meget pænt og forstandigt, men uden Spor af Deklamation.

Derefter følger:

1. Karakteristik af Digtets Indhold. Digteren skildrer enkelte patriarkalske Forhold.
2. Sammenligning med de nuværende Forhold. Lærerinden faar Anledning til at tale om den unge Piges Stilling, naar hun skal til at forsørge sig selv. Hvilke Forhold er at foretrække? Fuld ubunden Frihed eller Tilslutning til en Familie?
3. Hvad kaldes et saadant Digt? Nævn flere lignende! Hvilket Versemaal? Nævn andre Versemaal!
4. Digterens Biografi.
5. Stil: Husmoderen i Voss's Digt. Eleverne har som Opgave til Timen haft at forberede sig paa at give en Karakteristik af Moderen i Digtet, idet de har mærket sig de Egenskaber, som i Digtet tillægges hende. En af de unge Piger opfordres til at fremkomme med sin Karakteristik, og efter som denne udvikler sig, faar de øvrige Anledning til at komme frem med deres Tilslutning eller Misbilligelse, til at supplere eller begrænse, hvad den første har givet.

Eks. Hun var dannet. L. Med hvilken Ret tør du sige, at hun var dannet? Eleverne faar nu Anledning til at komme frem med deres forskellige Opfattelser af Ordet Dannelse. L. Hvordan viser hun, at hun var dannet? Her var ogsaa Meningerne meget forskellige.

Udtalelserne har til Slut samlet sig om følgende Punkter. God Hustru, Moder, Husmoder. Hendes Forhold til Svigerdatteren, til Tjenere, de fattige. Til Slut følger Spørgsmaalene: Kan man tænke sig hende uden Fejl? (Menneske, ikke Engel). Hvilke mindre gode Egenskaber? Hvilken Plads skal de mindre gode Egenskaber indtage i Stilen?

6. Dispositionen. I Aarets Løb var følgende Stile skrevet: 1. Mit Levnetsløb. 2. En Moder skriver til sin Datter om, hvorledes hun bør foretage en rigtig Inddeling af Arbejdet. 3. Brev: anbefaling af maledede Gulve (Modsatning Flisegulve). 4. Husets Fjender (Støv o. s. v.). 5. Brev til en Veninde med Anmodning om at passe kære Grave. 6. Svar. 7. Takkebrev for en Julegave. 8. „Das Mädchen Sonnenschein des Hauses“. 9. Surrogater som Næringsmidler. 10. Sygeberetning til en Læge, der ikke bor paa Stedet.“

Assessoren og Tjenestepigen.

Alma Bondesens Sag er nu appelleret til Højesteret, og man kan næppe tænke sig andet, end at den unge Pige vil faa al den Oprejsning, hun har Krav paa, medens Assessor Finsen bliver belært om, at selv under det nuværende Inkvisitionssystem er der Grænser for, hvad en Forhørsdommer kan tillade sig. En Sag som denne og den endnu mere graverende fra Fejø, hvor for en Del Aar tilbage en Pige, som aldrig havde født, dømtes for Barnefødsel i Dølgemaal og Mord, maa dog tilsidst aabne selv den mest ligegyldiges Øjne for, at Børnene maa have bedre Sikkerhed for Rettens tilbørlige Pleje.

Der er imidlertid en Side ved den Alma Bondesens Sag, som særligt maa vække Kvindernes harmfulde Opmærksomhed. Det ses nemlig, at den unge Pige har været Genstand for en Tiltale, der i Raahed og Uanstændighed kan tage det op med Omgangstoneen paa de skidneste Kipper og Knepper. „Mær“, „Tyvetøs“ o. s. v. har været de Benævnelser, som Retsbetjentene har regaleret hende med, fordi hun var „haardnakket“ nok til ikke at bekende, hvad hun ikke havde begaaet. Denne Lavhed og Tølperagtighed mod en ung værgeløs Pige, der — skyldig eller, som her, uskyldig, under alle Omstændigheder er en Kvinde

og selv i Arresten kan gøre Krav paa en anstændig Behandling, smager saa meget af fejt Hævntørst over for den „haardnakkede“, at den fortjener alle retsindige Menneskers, men især alle brave Kvinders dybeste Foragt. Og mere end det! Staten, den „kristelige“, „humane“, „civiliserede“ Stat kan dog ikke ligegyldig se paa, at dens Tjenere tillader sig en Opførsel, der strider mod de simpleste Sømmelighedsbegreber.

Her kunde Kvinderne passende lægge et Lod i Vægtskaalen. Retsreformen kan lade vente længe paa sig, men hvad der ikke bør ventes med en eneste Dag, er en højst fornøden Forbedring i mange af vore Forhørsdommeres og deres underordnede Sprog over for de sigtede. En Indskærpelse af Retsvidnernes Ansvar med Hensyn til, hvad der foregaar i Retslokalet vil maaske hjælpe en Del til at holde de altfor nidkære Embedsmænd inden for det tilbørliges Grænser.

Hvad om Dansk Kvindesamfund indgik til Justitsministeriet med en Henvendelse, der ud fra denne sidste Sag paaviste Nødvendigheden af Ministeriets energiske Indgriben paa dette Punkt, især hvad Retsbetjentenes Opførsel mod Kvinder angaar?

U. Birkeadal.

Fra Dansk Kvinderaad.

Som tidligere meddelt havde Frk. Wilhelmine Rerup lovet at repræsentere D. K. R. ved det internationale Forretningsudvalgs Møde i Paris den 25. Juni. Frk. Rerup rejste ogsaa, men blev desværre af Sygdom hindret i at give Møde. Heldigvis havde man ogsaa opfordret Fru Ada Frederiksen til at overvære Mødet, og hun kunde da optræde paa Danmarks Vegne. Af hendes Indberetning meddeles følgende:

Mrs. Maj Wright Sewall førte selvfølgelig Forsædet. Ogsaa Lady Aberdeen var til Stede; fra Sverrig mødte Frk. Marie Cedersköld (for Fru Hjerta Retzius), fra Norge Fru Aars (for Gina Krog), fra Tyskland Frau Stritt, Dr. Käthe Schirmacher og Frau Bieber-Boehm. 12 Lande var repræsenterede, deriblandt Italien, der havde sendt en smuk Fredsfane med to Duevinger og to Hænder, der mødtes, det sidste som Symbol paa, at Mand og Kvinde skal arbejde i Fællig.

Lady Aberdeen meddelte, at hun ikke kunde være Formand i Udvalget for Fred og Voldgift, saa længe hendes Land førte en Krig som den i Sydafrika. Til Trods for alle Bønner og Overtalelser fastholdt hun dette Standpunkt; man haaber imidlertid at faa en anden fremtrædende engelsk Dame til at indtage hendes Plads. Stor Tilfredshed vakte, hvad Frau Stritt meddelte fra Tyskland. Her har 125 Foreninger sluttet sig til Raadet, og Kvindesagen har efter dettes Dannelses taget et mægtigt Opsving. Man har et Pressebureau og et Oplysningsdo. og desuden 8 arbejdende Udvalg.

Ogsaa fra andre Lande kom opmuntrende Meddelelser. En Meningsveksling opstod, da en engelsk delegeret ønskede at fratage Enkeltmedlemmerne Retten til at stemme. Mrs. Sewall afgjorde den dermed, at mens dette Spørgsmaal allerede var ordnet for det internationale Raads Vedkommende, maatte hvert Land indrette sig som det fandt for godt. Man vedtog at opretholde de selskabelige Sammenkomster saa langt ud paa Sommeren som muligt. Medlemmerne indbødes til det engelske Kvinderaads Aarsmøde i Oktober; selv de, der ved Mødets Begyndelse var fremmede for hinanden, skiltes som gode Venner og Kampfæller.

Fra Bøger og Blade.

Tilskuerens Julihæfte bringer nogle Bemærkninger af Hr. Adolf Jensen, som er rettede mod Fru Nina Bangs „Fremtidsmusik“ i samme Blads Aprilhæfte. Forf. gør opmærksom paa, at mens Kvindernes Deltagelse i det in-